Handreiking deskundigenoordelen

Waarom deze handreiking?

Vanwege de mismatch tussen vraag en aanbod is met SZW een prioritering afgesproken ten aanzien van sociaal-medische beoordelingen door UWV. Het uitvoeren van deskundigenoordelen is bij deze prioritering laag in de rangorde geplaatst. De capaciteitsproblemen bij UWV in combinatie met deze lage prioriteit, resulteren in een lange wachtlijst voor deskundigenoordelen op de kantoren. Om dit probleem op te lossen is in de districten naar oplossingen gezocht. Dit heeft geleid tot een grote diversiteit in aanpak bij het uitvoeren van een deskundigenoordeel.

De directie van SMZ heeft in maart 2023 de beslissing genomen om de werkwijzes te uniformeren. Alle aanvragen moeten in behandeling (blijven) worden genomen. Aanvullende voorwaarden stellen waarop afgewezen kan worden, is juridisch niet mogelijk. Voorafgaand aan het in behandeling nemen van aanvragen, wordt een screening toegepast. Aanvragen waarin sprake is van een geschil of een schrijnende situatie worden met prioriteit opgepakt. Andere situaties worden voorlopig niet afgehandeld. Door intensiever contact met de aanvrager wordt achterhaald waar het probleem zit en of mogelijk de aanvraag nog kan worden voorkomen. Dit geldt voor alle deskundigenoordelen.

Deze werkwijze wijkt op een aantal punten af van het huidige beleidskader. Een aanvullende handreiking is daardoor noodzakelijk.

Wat biedt deze handreiking

Deze handreiking ondersteunt de professionals om de aanvragen op een eenduidige manier te kunnen screenen en op te pakken. Dit is van belang om een landelijke, uniforme aanpak te hanteren.

In deze handreiking wordt beschreven welke stappen verwacht worden, zonder dat benoemd is welke functionaris daarvoor verantwoordelijk voor is. De stappen maken deel uit van de intake, maar de kantoren hebben de ruimte om zelf invulling te geven aan hoe en door wie de stappen worden uitgevoerd. Het is daardoor mogelijk om de screening en intake gezamenlijk te beleggen in het team, maar ook om de screening apart van de rest van de intake te laten uitvoeren.

1. Intake

1.1. Screening als onderdeel van de intake

Bij de intake wordt gecontroleerd of een aanvraag met onderliggende stukken compleet is aangeleverd en of het aangevraagde deskundigenoordeel past bij de vraagstelling. Hier wordt screening van de informatie als extra onderdeel aan toegevoegd.

Met de screening wordt op basis van de beschikbare informatie een beeld gevormd over de situatie waarover een deskundigenoordeel wordt aangevraagd. Aan de hand van de screening wordt de vervolgactie bepaald.

Bij de screening stel je jezelf de volgende vragen:
- Is duidelijk wat er speelt?
- Waarom is het deskundigenoordeel aangevraagd? Wat is de achterliggende reden?

Tips bij de screening:
- Het deskundigenoordeel (on)geschiktheid tot werken kan alleen aangevraagd worden als sprake is van een geschil. Deze aanvragen vallen daardoor automatisch onder 1.1.1. sprake van een geschil.
- Een arbeidsconflict betekent niet automatisch dat sprake is van een geschil over de re-integratie of de belastbaarheid.
- Een deskundigenoordeel aangevraagd door de werkgever over zijn eigen re-integratie-inspanningen is in de meeste gevallen een bevestigingsvraag.

1.1.1. Sprake van een geschil

Uit de stukken is duidelijk dat sprake is van een geschil. Werkgever en werknemer zijn het niet eens over een bepaalde situatie of zitten al in zo'n impasse dat de gang naar de rechter wordt gevolgd. In het laatste geval is een deskundigenoordeel noodzakelijk. Is een geschil aan de orde, dan wordt contact opgenomen (zie voor vervolgactie 1.2.1).

Er is sprake van een geschil als er een verschil van mening bestaat over de belastbaarheid en/of re-integratie. Dit kan gaan over
- de (on)geschiktheid voor het eigen werk;
- passend werk; of
- de re-integratie-inspanningen van werkgever dan wel werknemer.

1.1.2. Sprake van stagnatie in de re-integratie

Uit de stukken blijkt dat sprake is van stagnatie in de re-integratie, niet veroorzaakt door een geschil. Is dat aan de orde, dan wordt contact opgenomen met de aanvrager om na te gaan of sprake is van een schrijnende situatie (zie voor vervolgactie 1.2.2.).

Er is sprake van een schrijnende situatie als blijkt dat de stagnatie in de re-integratie direct bijgestuurd dan wel vlotgetrokken kan worden door het afgeven van een deskundigenoordeel en dit wordt nagelaten.

1.1.3. Sprake van een vraag over re-integratie

Op basis van de stukken lijkt geen sprake te zijn van een verschil van mening of stagnatie in re-integratie, maar er is wel een vraag over de Wet Verbetering Poortwachter en de re-integratie. Is dat aan de orde, dan wordt contact opgenomen met de aanvrager (zie voor vervolgactie 1.2.3.).

1.1.4. Situatie is onduidelijk

Uit de stukken wordt niet duidelijk wat het probleem is. Contact wordt opgenomen met de aanvrager om te achterhalen wat de reden is dat een deskundigenoordeel is aangevraagd (zie voor vervolgactie 1.2.4.).

In alle gevallen geldt dat voordat contact wordt opgenomen met de aanvrager, je overwogen hebt of het deskundigenoordeel:
- het juiste middel is;
- past bij de situatie of dat een alternatief aan te raden is;
- nog nuttig is als de afhandeling langer op zich laat wachten.

1.2. Contact als onderdeel van de intake

Bij de intake wordt contact opgenomen met de aanvrager en de andere partij om te informeren over het aangevraagde deskundigenoordeel, het opvragen van eventuele ontbrekende verplichte stukken en het delen (incl. vragen om toestemming van werknemer) van stukken. Door de screening, krijgt dit contact een andere insteek. Er wordt eerst alleen contact opgenomen met de aanvrager.

Met het contact wordt eerst nagegaan waarom het deskundigenoordeel is aangevraagd en of de aanvrager (telefonisch) op weg kan worden geholpen. Door het bieden van gerichte informatie over de Wet verbetering poortwachter kan soms de onderliggende vraag al worden weggenomen. Mogelijk trekt de aanvrager zijn aanvraag hierdoor in.

1.2.1. Sprake van een geschil

Een aanvraag voor een deskundigenoordeel waarin sprake is van een geschil wordt direct in behandeling genomen (zie vervolgactie 2.2.1.). De aanvrager en de andere partij worden geïnformeerd over het in behandeling nemen van de aanvraag.

Als werknemer het deskundigenoordeel aanvraagt omdat hij het niet eens is met de adviezen van de bedrijfsarts, kan hij gewezen worden op de mogelijkheid van een second opinion bij een andere bedrijfsarts. Werknemer mag echter beide instrumenten inzetten. Kiest werknemer voor intrekken van de aanvraag, zie vervolgactie 2.1.

1.2.2. Sprake van stagnatie

Zonder inhoudelijk in te gaan op de situatie, wordt achterhaald of de re-integratie weer vlot getrokken kan worden door het bieden van gerichte informatie over het re-integratieproces. Is dat het geval, ga dan door met 1.2.3.

Is sprake van een schrijnende situatie, dan wordt de aanvraag in behandeling genomen (zie vervolgactie 2.2.1.). De aanvrager en de andere partij worden geïnformeerd over het in behandeling nemen van de aanvraag.

1.2.3. Sprake van een vraag

Zonder inhoudelijk in te gaan op de situatie, wordt (algemene) informatie gegeven over het doel van het deskundigenoordeel, de verplichte re-integratie-inspanningen en het re-integratieproces. Daarbij kan verwezen worden naar uwv.nl, werkwijzer Poortwachter, Quick-start document. Is hiermee de vraag beantwoord en wordt de aanvraag ingetrokken, zie vervolgactie 2.1.

Is de aanvrager daarmee niet geholpen, dan wordt uitleg gegeven over de langere afhandeltijd door achterstanden bij UWV. Bespreek dat de vraag niet op korte termijn beantwoord kan worden. Daardoor is bijsturen in de re-integratie (voordat de WIA-aanvraag moet worden ingediend) niet altijd meer mogelijk. Bespreek of het deskundigenoordeel in dat geval nog zinvol is. Wordt de aanvraag alsnog ingetrokken, zie vervolgactie 2.1.

Wil de aanvrager toch de aanvraag doorzetten, dan wordt deze in behandeling genomen (zie vervolgactie 2.2.2). Benadruk dat men vooral door moet gaan met de re-integratie. Adviseer om opnieuw contact op te nemen als alsnog een geschil is ontstaan. De andere partij wordt nog niet op de hoogte gesteld.

Blijkt uit het gesprek dat toch sprake is van een geschil of een schrijnende situatie, ga dan door met 1.2.1 of 1.2.2.

1.2.4. Situatie is onduidelijk

Door verdiepende vragen te stellen, wordt duidelijk wat de situatie en de achterliggende reden is om het deskundigenoordeel aan te vragen. Afhankelijk hiervan, wordt het gesprek voorgezet volgens 1.2.1., 1.2.2. of 1.2.3.

Aandachtspunten bij het contact:
- Geef geen inhoudelijke adviezen.
- Wees niet te sturend. Aanvrager moet in vrijheid kunnen beslissen of hij zijn aanvraag intrekt.
- Geef de werkgever mee dat bij zijn re-integratiestappen altijd goed moet kunnen onderbouwen.
- Leg het gesprek vast (bijv. een telefoonnotitie in K3CR).

2. Vervolg na de intake

2.1. Aanvraag wordt ingetrokken

Als aanvrager besluit om de aanvraag voor een deskundigenoordeel in te trekken, wordt dit schriftelijk bevestigd. In de brief wordt aangegeven dat telefonisch contact heeft plaatsgevonden en wordt verwezen naar de datum van het contact.

2.2. Aanvraag wordt in behandeling genomen

2.2.1. Sprake van geschil of schrijnende situatie

Een aanvraag waarin sprake is van een geschil of schrijnende situatie heeft prioriteit en wordt direct (voor zover mogelijk) in behandeling genomen. Dit wordt schriftelijk bevestigd met verwijzing naar het telefonisch contact en naar de datum van het contact.

De inhoudelijke beoordeling volgt het huidige beleidskader.

2.2.2. Overige aanvragen

Als er geen sprake is van een geschil of een schrijnende situatie wordt de aanvraag in behandeling genomen zonder prioriteit en komt in de werkvoorraad. Dit wordt schriftelijk bevestigd. In de brief wordt verwezen naar het telefonisch contact waarin uitleg is gegeven over de langere afhandeltijd en wordt nogmaals gewezen op het belang van het voortzetten van de re-integratie.

De inhoudelijke beoordeling is nog niet aan de orde. De andere partij wordt nog niet op de hoogte gesteld.

Voor vervolg, zie 3.

3. Oppakken aanvragen uit werkvoorraad

Op het moment dat het deskundigenoordeel opgepakt kan worden, wordt de aanvrager hierover telefonisch geïnformeerd. Tijdens het contact wordt nagegaan of de behoefte voor een inhoudelijk oordeel nog bestaat. Als aanvrager besluit om de aanvraag alsnog in te trekken, zie vervolgactie 2.1.

Als inhoudelijke beoordeling van het deskundigenoordeel nog gewenst is, wordt besproken dat het oordeel in principe ziet op de datum of periode voorafgaand aan de aanvraag. In overleg is het mogelijk om bij het deskundigenoordeel 're-integratie-inspanningen werkgever' te toetsen tot aan datum dat het deskundigenoordeel wordt opgepakt. Als werkgever de aanvrager is, wordt wel van hem verwacht dat hij over de tussenliggende periode aanvullende gegevens verschaft. Worden deze gegevens niet geleverd, dan blijft de oorspronkelijke datum van aanvraag gelden. De gemaakte afspraak hierover wordt vastgelegd in het deskundigenoordeel.

WIA-aanvraag inmiddels ontvangen

Als de WIA-aanvraag inmiddels is ingediend, wordt het deskundigenoordeel niet meer afgehandeld. Vanaf dat moment worden de re-integratie-inspanningen in verband met de RIV-toets en het recht op een WIA-uitkering beoordeeld. De WIA-aanvraag gaat in dat geval voor op de aanvraag voor een deskundigenoordeel.

Bijlage I Het deskundigenoordeel: juridische context

Het kan zijn dat werkgever of werknemer zich in de ziekteperiode afvraagt of een werkaanbod passend is. Ook kan het zijn dat werkgever of werknemer zich afvraagt of de re-integratie-activiteiten adequaat zijn. Een dergelijke vraag of verschil van inzicht kan tot gevolg hebben dat het re-integratieproces wordt vertraagd of zelfs stokt. Het is daarom van belang dat partijen stagnatie in de re-integratie voorkomen en zo snel mogelijk stappen ondernemen om uit de ontstane impasse te komen. Van werkgever en werknemer wordt verwacht dat zij in geval van vragen of bij verschillen van inzicht door middel van bijvoorbeeld een deskundigenoordeel de vicieuze cirkel doorbreken.

UWV heeft een wettelijke opdracht om op verzoek een deskundigenoordeel af te geven (vastgelegd in art. 32 Wet SUWI). Het is een instrument om een stagnerend re-integratieproces te voorkomen dan wel vlot te trekken. Met de Wet verbetering Poortwachter is de mogelijkheid tot een deskundigenoordeel passende arbeid en re-integratie-inspanningen geïntroduceerd, naast het (destijds al bestaande) deskundigenoordeel (on)geschiktheid tot werken. Dit had mede tot doel om de sterkere positie van werknemer te benadrukken: het intensiever betrekken van werknemer bij het ondernemen, activeren en intensiveren van te ondernemen re-integratie-inspanningen.

Deskundigenoordelen in het kader van re-intregratie:
- (on)geschikheid tot werken;
- Passende arbeid;
- Re-integratie-inspanningen werkgever;
- Re-integratie-inspanningen werknemer.

Aan het aanvragen van een deskundigenoordeel zijn in wet SUWI niet veel voorwaarden gesteld. Een werkgever of een werknemer kan een oordeel vragen over een situatie in hun relatiesfeer, die past bij één van de vier vraagstellingen. Doet UWV al vanuit een andere wettelijke verplichting een uitspraak over deze situatie (bijvoorbeeld bij een beslissing over het recht op ziekengeld of bij het opleggen van een verlengde loondoorbetalingsverplichting), dan hoeft geen deskundigenoordeel te worden afgegeven. Het deskundigenoordeel (on)geschiktheid tot werken heeft daarnaast een extra geschilvereiste. Dit geldt niet voor de andere deskundigenoordelen. Een (mogelijke) stagnatie in de re-integratie-inspanningen hoeft namelijk niet gelegen te zijn in een geschil, maar kan ook veroorzaakt worden door andere factoren.

Voorwaarden voor het aanvragen van een deskundigenoordeel:
- Alleen een werknemer of werkgever kan een aanvraag doen;
- De vraag past bij één van de vier vraagstellingen van een deskundigenoordeel;
- Sprake van een geschil bij (on)geschiktheid tot werken. Dit geldt niet voor de andere deskundigenoordelen.

Als werkgever een deskundigenoordeel aanvraagt, worden onderliggende stukken verwacht.

Het deskundigenoordeel is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit betekent dat de bepalingen in de Awb over de voorwaarden waaraan een aanvraag moet voldoen en de situaties waarin het UWV als bestuursorgaan mag besluiten om een aanvraag niet te behandelen, niet van toepassing zijn. Er is geen wettelijke verplichting om informatie te verstrekken die nodig wordt geacht voor het oordeel. Wel zijn artikel 4:14 en 4:15 Awb, die inhouden dat de beslistermijn niet geldt voor zolang de aanvrager niet heeft voldaan aan een verzoek om nadere informatie te verstrekken, van overeenkomstige toepassing verklaard.

Let op:
- *Geschilvereiste is geen voorwaarde bij alle deskundigenoordelen*

De Wet SUWI maakt voor wat betreft het bestaan van een geschilvereiste een duidelijk onderscheid. Alleen voor het deskundigenoordeel (on)geschiktheid tot werken is dit als vereiste wettelijk vastgelegd, voor de andere deskundigenoordelen niet. De tekst van het het tweede en derde lid, waarin de andere deskundigenoordelen zijn vastgelegd, biedt geen aanknopingspunt om te veronderstellen dat achter de gestelde vraag een concreet probleem of een verschil van inzicht schuil zou moeten moet gaan. Uit de memorie van toelichting volgt dat al ten tijde van het overnemen van de taak om een deskundigenoordeel af te geven dit onderscheid is gemaakt. Door een wijziging van SUWI in 2004 is het deskundigenoordeel re-integratie-inspanningen werknemer nog expliciet gelijk getrokken met (de voorwaarden van) de deskundigenoordelen passende arbeid en re-integratie-inspanningen werkgever, waardoor het geschilvereiste ook daar verviel. Bij de deskundigenoordelen passende arbeid en re-integratie-inspanningen werkgever is het dus altijd al de bedoeling geweest dat er geen sprake hoefde te zijn van een geschil.

- *Geen medische informatie op voorhand*

Er bestaat geen wettelijke verplichting tot het aanleveren van medische informatie bij een deskundigenoordeel. Bij (de intake van) een aanvraag van een deskundigenoordeel wordt daarom geen medische informatie opgevraagd.

Voorwaarde voor het opvragen van medische informatie is dat dit gebeurt door een bevoegd persoon en voor een specifiek doel. De verzekeringsarts beoordeelt of (aanvullende) medische informatie gewenst is om zijn oordeel te kunnen vormen en/of de vragen van de arbeidsdeskundige te beantwoorden.

- AD onderzoek is geen verplicht document

Er worden een aantal documenten verwacht (van werkgever) die verplicht onderdeel zijn van een re-integratieverslag. Per deskundigenoordeel worden enkel specifieke documenten verwacht die passen bij de vraagstelling.

Een AD-onderzoek is geen verplichting in de Wet Verbetering Poortwachter en de Regeling procesgang eerste en tweede ziektejaar. Een werkgever moet inzichtelijk (kunnen) maken of er passend werk is binnen het eigen bedrijf. Hiervoor kan hij deskundigen inschakelen, maar dat hoeft niet. Om die reden kan een AD-onderzoek niet als verplicht mee te sturen document worden aangemerkt.

- Afwijzen als niet verplichte documenten (zoals medische informatie) niet worden aangeleverd is niet mogelijk

Er is geen wettelijke verplichting om aanvullende documenten aan te leveren bij een deskundigenoordeel. Er is daardoor ook geen wettelijke bevoegdheid om de aanvraag niet in behandeling te nemen als deze documenten niet binnen komen.

Bij een deskundigenoordeel wordt UWV verzocht een onderzoek in te stellen naar en een oordeel te geven over de vraagstelling. Aanvullende informatie kan ondersteunend zijn om tot een oordeel te komen. Als dit niet geleverd wordt, moet op een andere wijze een oordeel worden gevormd. Dit geldt zowel voor de arbeidsdeskundige als de verzekeringsarts (als hij is ingeschakeld).